

Opetus- ja kulttuuriministeriö
lausuntopalvelu.fi
kirjaamo@minedu.fi

Diaarinumero: VN/3884/2020

Tehy ry:n lausunto luonnoksesta korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmaksi

Tehy ry on antanut asiasta lausunnon lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi). Sähköisellä lomakkeella on pyydetty lausunnonantajaa arvioimaan luonnokseen kirjattujen korkeakoulutuksen saavutettavuuden parantamisen tavoitteita, joita on yhteensä viisikymmentä (50). Yleisellä tasolla tavoitteet korkeakoulutuksen saavutettavuuden parantamiseksi Suomessa ovat perusteltuja. Tähän lausuntoyhteenvedoon on kirjattu huomiot vain niistä tavoitteista, joihin Tehy ry:llä on huomautettavaa.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös Tehyn yhteistyöjäsenjärjestöt.

9.1 Korkeakoulutuksen saavutettavuuden lisäämisen valtakunnallisesti

9.1.1 Korkeakoulujen ohjauksen ja yhteistyön vahvistaminen

Tavoite 1. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee korkeakoulutuksen saavutettavuutta koskevat säännökset yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin.

Ei huomautettavaa

Tavoite 2. Korkeakoulut laativat omat saavutettavuussuunnitelmansa

Ei huomautettavaa

Tavoite 3. Opetus- ja kulttuuriministeriö kytkee korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelmat osaksi korkeakoulujen tulosohjausta ja laadun arviointia

Ei huomautettavaa

Tavoite 4. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden taustoista yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa korkeakoulutuksen ja korkeakoulun saavutettavuutta koskevan tietopohjan vahvistamiseksi opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tietokantaan indikaattorit, jotka mahdollistavat saavutettavuuden edistymisen säännöllisen seurannan.

Ei huomautettavaa

Tavoite 5. Opetus- ja kulttuuriministeriö perustaa korkeakoulutuksen saavutettavuusfoorumin korkeakoulutuksen saavutettavuuden edistämiseksi ja jatkuvan, yhteistyössä tapahtuvan kehittämisen mahdollistamiseksi. Foorumi toimii tutkijoiden ja muiden keskeisten toimijoiden kohtauspaikkana ja alustana tutkimustulosten, kokemusten ja hyvien käytäntöjen keskinäiselle jakamiselle. Foorumi laatii korkeakoulutuksen saavutettavuuden kansallisen toimenpideohjelman ja tukee korkeakouluja niiden saavutettavuussuunnitelmatyössä.

Perustettavan saavutettavuusfoorumin toiminnassa on tärkeää huomioida myös ammattijärjestöt sidosryhmien edustajina.

9.1.2 Koulutus- ja osaamistason nosto ja toimintamallien ja rakenteiden uudistaminen

Tavoite 6. Koulutus- ja osaamistasoa nostetaan

Osaamistason nostaminen korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisäämällä tulee perustua laadukkaaseen ennakkointitietoon, jossa huomioidaan koulutusala- ja tutkintokohtaisuus ja alueellisuus. Aloituspaikkalisäykset eivät voi johtaa koulutuksen laadun heikkenemiseen ja valmistuvien korkeasta osaamistasosta on pidettävä kiinni.

Tavoite 7. Korkeakoulujen toimintamalleja ja -rakenteita uudistetaan.

Korkeakoulujen yhtenäisen digitaalisen palveluympäristön kehittämisessä tulee mahdollisuuksien lisäksi arvioida sen rajoitukset erityisesti ammattitaidon oppimiseen liittyvien sisältöjen varmistamiseksi. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutuksessa on turvata riittävät ja ohjatut harjoittelutunnit (ns. laboraatio-opetus) ennen työelämäharjoitteluun siirtymistä.

9.1.3 Opettajankoulutuksen kehittäminen

Tavoite 8. Opettajankoulutuksissa huomioidaan entistä paremmin saavutettavuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymykset.

Ei huomautettavaa

9.1.4 Jatkuvan oppimisen edistäminen Jatkuvan oppimisen uudistuksen valmistelussa on tunnistettu keskeisiä toimenpiteitä, joiden avulla voidaan edetä jatkuva oppimisen edistämässä. Korkeakouluilla on runsaasti osaamista, jolla voidaan edistää jatkuvaa oppimista. Korkeakoulutuksen saavutettavuutta työikäisille lisätään sekä tutkintotavoitteisessa että muussa korkeakoulutuksessa.

Tavoite 9. Uudistetaan korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä työikäisille kohdennettavaa koulustarjontaa työelämän ja korkeakoulujen välisenä yhteistyönä.

Ei huomautettavaa

Tavoite 10. Luodaan uusia, joustavia, lyhytkestoisia, räätälöityjä ja työelämän tarpeisiin vastaavia koulutuspalveluita.

Pidämme tärkeänä, että jatkuvan oppimiseen sisältyvät lyhytkestoiset ja räätälöidyt ratkaisut eivät toimia sellaisenaan alalle tulon koulutusväylinä, vaan ammattihenkilön tehtäviin tullaan tulevaisuudessakin tutkintojärjestelmän mukaisten tutkintojen kautta. Alalla jo toimivien osalta tavoite on tarkoituksenmukainen. Tehyn lausunnossa pitäisi tuki huomioida muutkin ammatit, sopiiko, että lisään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutuksia (mm. sairaanhoitajat, fysioterapeutit, röntgenhoitajat, bioanalytikot jne.) tulee kehittää työelämän tarpeita vastaaviksi.

9.2.1 Saavutettavuus korkeakoulun strategisena tavoitteena ja saavutettavuussuunnitelman laatiminen

Tavoite 11. Saavutettavuutta edistetään aktiivisesti ja suunnitelmallisesti osana korkeakoulun strategiaa

Ei huomautettavaa

Tavoite 12. Korkeakoulun saavutettavuussuunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti

Saavutettavuussuunnitelman toteutumisen arviointiin liitetään myös valmistuneiden työllistyminen kotimaisille työmarkkinoille (työelämän näkökulma).

Tavoite 13. Saavutettavuus otetaan huomioon korkeakoulun hankinnoissa ja tuotekehityksessä

Ei huomautettavaa

Tavoite 14. Korkeakouluyhteisössä toimivien saavutettavuusosaamista kehitetään suunnitelmallisesti

Ei huomautettavaa

9.2.2 Henkilöstön ja opiskelijoiden osallistaminen ja osaamisen kehittäminen

Tavoite 15. Opiskelijat ja henkilöstö osallistuvat korkeakoulun toiminnan ja saavutettavuuden suunnitteluun ja kehittämiseen

Ei huomautettavaa

9.2.3 Syrjinnän, häirinnän ja rasismien poistaminen ja hyvinvoinnin edistäminen

Tavoite 16. Korkeakoulu edistää hyvinvointia ja avointa vuorovaikutusta: korkeakoulu on syrjinnästä, häirinnästä ja rasismista vapaa opiskelu- ja työpaikka

Ei huomautettavaa

9.2.4 Opetus, oppiminen, opiskelijan tuki ja opinto- ja uraohjaus

Tavoite 17. Opetus- ja toteutussuunnitelmissa otetaan huomioon opetuksen ja oppimisen saavutettavuus

Korkeakoulututkintojen osaamistavoitteiden suuntaamisessa kansainvälisyys- ja monikulttuuriosaamisen kehittämiseen on lähtökohtaisesti perusteltua. Sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen osalta on kuitenkin huomioitava, että kansainvälisten opiskelijoiden suomen- ja/tai ruotsinkielentaidon kehittämiseen panostetaan riittävästi koulutuksen aikana, jotta edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilönä toimimiseen Suomessa turvataan. Suomenkielisen koulutuksen edellytykset tulee arvioida jo koulutukseen hakeutumisen vaiheessa.

Tavoite 18. Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet otetaan huomioon henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa (HOPS) ja opiskelijoita tuetaan opiskelussa

Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa on lisäksi huomioitava tulevan ammatin edellyttämät vaatimukset alalle soveltuvuudesta. SORA-lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että soveltumattomuutta voidaan arvioida opintojen alussa ja sen aikana.

Tavoite 19. Opetus- ja ohjaushenkilöstö osaa ottaa huomioon opiskelijoiden moninaisuuden ohjauksessa, opetuksessa ja osallisuuden tukemisessa

Lisääntyvä ohjauksen ja tuen tarve tulee huomioida henkilöstöresursseissa.

Tavoite 20. Opiskelija saa tarvitsemansa tuen ja ohjauksen, yksilöllisiä järjestelyjä ja hyvinvointia tukevia palveluita kaikissa opintojen vaiheissa.

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa on lisäksi huomioitava tulevan ammatin edellyttämät vaatimukset alalle soveltuvuudesta. SORA-lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että soveltumattomuutta voidaan arvioida opintojen alussa ja sen aikana.

Tavoite 21. Opiskelijan oikeus yksilöllisiin opiskelujärjestelyihin ja laadukkaaseen opetukseen toteutetaan

Yksilöllisten opiskelujärjestelyjen luomisessa tulee kiinnittää huomio koulutuksen osaamistavoitteiden täyttymiseen. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa on lisäksi huomioitava tulevan ammatin edellyttämät vaatimukset alalle soveltuvuudesta. SORA-lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että soveltumattomuutta voidaan arvioida opintojen alussa ja sen aikana.

Tavoite 22. Lisätään tutkimusta erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden korkeakoulutukseen siirtymisestä, opiskelusta ja työllistymisestä. Tutkitun tiedon pohjalta vahvistetaan korkeakoulujen edellytyksiä lisätä erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden ja opiskelijaryhmien tarvitsemää ohjausta ja tukea.

Ei huomautettavaa

9.2.5 Opiskelijavalinta

Tavoite 23. Korkeakoulujen opiskelijavalintaa kehitetään saavutettavuuden parantamiseksi

Pidämme tärkeänä, että sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa (amk) opiskelijavalinta perustuu valtakunnalliseen pääsykokeeseen, joka sisältää myös alalle soveltuvuuden arviointia. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa on huomioitava tulevan ammatin edellyttämät vaatimukset alalle soveltuvuudesta. SORA-lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että soveltumattomuutta voidaan arvioida opintojen alussa ja sen aikana. Avoimen amk-väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi siirtyvien alalle soveltuvuus tulee myös arvioida.

Tavoite 24. Korkeakoulun opiskelijavalintaa koskevassa viestinnässä otetaan huomioon hakijoiden moninaisuus ja tiedon saavutettavuus

Pidämme tärkeänä sitä, että ns. SORA-alojen osalta hakijat saavat riittävän informaation terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja sen, milloin hakijalta edellytetään siitä korkeakoululle ilmoitettavan. Lisäksi muu opiskelijavalintaa koskeva hakuinformaatio tulee olla saavutettavissa selkeästi osoitetussa paikassa.

Tavoite 25. Hakijoiden yhdenvertaisuus valintaprosessissa turvataan

Ei huomautettavaa

Tavoite 26. Henkilöstön osaamista arvioidaan ja kehitetään vastaamaan yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista opiskelijavalinnoissa

Ei huomautettavaa

9.2.6 Kansainväliset opiskelijat ja tutkijat

Tavoite 27. Korkeakoulut lisäävät laajapohjaisella yhteistyöllä ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden rekrytointia suomalaisiin korkeakouluihin. Osaajatarpeisiin vastaamiseksi vuosittainen uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää kasvaa nykyisestä kolminkertaiseksi, viiteentoistatuhanteen vuoteen 2030 mennessä. Huolehditaan englanninkielisen koulutustarjonnan riittävydestä korkeakoulutuksessa.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuutta lisättäessä sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa (amk), tulee kiinnittää huomio edellytyksiin riittävän suomen ja/tai ruotsin kielen taidon saavuttamiseksi opintojen aikana.

Tavoite 28. Korkeakoulut integroivat kansainväliset osaajat korkeakouluihin, suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään yhteistyössä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin työnantajien kanssa. Tutkinnon suorittaneista ulkomaalaisista opiskelijoista 75 prosenttia työllistyy suomalaisille työmarkkinoille.

Ei huomautettavaa

Tavoite 29. Opiskelijoiden maahantulon sujuvoittamiseksi otetaan käyttöön kansallinen D-viisumi opiskelijoille sekä selvitetään ulkomaalaislainsäädännön uudistamista siten, että se tukee tutkinnon suorittaneiden pysyvää Suomeen jäämistä.

Ei huomautettavaa

Tavoite 30: Korkeakoulut lisäävät opiskelijoiden, erityisesti ulkomaalaistaustaisten ja muiden korkeakoulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien opintojen aikaista verkostoitumista työelämään, edistävät osaamisen tunnistamista ja lisäävät työharjoittelumahdollisuuksia.

Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden suomen ja/tai ruotsin kielen taidot tulee olla sosiaali- ja terveysalan työelämäharjoitteluun siirryttäessä tasolla, jossa kommunikaatio ohjaavan henkilöstön ja potilaiden/asiakkaiden kanssa on sujuvaa. Riittävä kielitaito on myös keskeisenä tekijänä asiakas-, potilasturvallisuuden varmistamisessa.

.

Tavoite 31. Korkeakoulun kirjastopalvelut ovat saavutettavia

Ei huomautettavaa

Tavoite 32. Opiskelija-/ylioppilaskunta sitoutuu saavutettavuuden toteuttamiseen

Ei huomautettavaa

9.2.7 Korkeakoulun fyysinen saavutettavuus

Tavoite 33. Fyysisen saavutettavuuden eri osa-alueet otetaan huomioon korkeakoulun toiminnassa kokonaisvaltaisesti

Ei huomautettavaa

Tavoite 34. Peruskorjausten yhteydessä rakennuksen fyysistä saavutettavuutta kehitetään esteettömyyskartoituksen pohjalta

Ei huomautettavaa

Tavoite 35. Korkeakoulun fyysiset ympäristöt ja palvelut suunnitellaan ja toteutetaan saavutettaviksi yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa

Ei huomautettavaa

Tavoite 36. Digitaalisten palvelujen saavutettavuutta edistetään korkeakoulussa suunnitelmallisesti. Varmistetaan, että mahdollisimman moni vammainen, toimintarajoitteinen ihminen voi käyttää verkkosivustoja itsenäisesti.

Ei huomautettavaa

Tavoite 37. Vahvistetaan digiosaamista läpi elämän.

Ei huomautettavaa

9.2.8 Viestintä

Tavoite 38. Korkeakoulun viestintä edistää yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta

Ei huomautettavaa

Tavoite 39. Viestinnän saavutettavuus otetaan huomioon koko korkeakouluyhteisön toiminnassa

Ei huomautettavaa

Tavoite 40. Henkilöstöllä on edellytykset saavutettavan viestinnän toteuttamiseen ja kehittämiseen

Ei huomautettavaa

9.2.9 Maahanmuuttotaustaiset

Tavoite 41. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee maahanmuuttajien valmentavaa koulutusta koskevat säännökset yliopistolakiin

Ei huomautettavaa

Tavoite 42. Korkeakoulut vahvistavat yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa SIMHE (Supporting Immigrants in Higher Education) -korkeakoulujen toimijuutta ja osana korkeakoulujen kansainvälistymisohjelmaa tukevat palveluiden laajenemista korkeakoulujärjestelmän sisällä.

Ei huomautettavaa

Tavoite 43. Korkeakoulut kehittävät ja ottavat käyttöön systemaattisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimintamallin maahanmuuttotaustaisten hakijoiden ja opiskelijoiden sekä muiden korkeakoulutuksessa aliedustettujen ryhmien ja vähemmistöjen tavoittamiseksi ja heidän opintojensa etenemisen seurannan, saavutettavan viestinnän, ohjauksen ja tuen tehokkaaksi kohdentamiseksi. Tämä mahdollistaa myös toimivamman ohjauksen tarjoamisen.

Ei huomautettavaa

Tavoite 44. Korkeakoulut tarjoavat monipuolisesti pätevyitysmiskoulutuksia. Eri hallinnonalojen ja korkeakoulujen yhteistyönä selvitetään pätevyitysmiskoulutuksen tarjonta, tarjonnan kehittämistarpeet ja toiminnan vakiinnuttaminen.

Tutkintojen tunnustamiseen ja ammattipätevyyden arviointiin on saatava vakiintunut käytäntö maahanmuuttajataustaisten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ammattioikeuksien saamiseksi Suomessa.

Tavoite 45. Maahanmuuttajanuorten valintojen monipuolistamiseksi toteutetaan valtakunnallinen pilottihanke, jonka puitteissa tiivistetään korkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten, peruskoulun ja huoltajien yhteistyötä. Varmistetaan, että niiden nuorten vanhemmilla, jotka eivät tunne suomalaista koulutusjärjestelmää ja koulutuspolkuja, saavat tarvittavan ymmärryksen ja tuen nuorten valintojen tukemiseen.

Pidämme tärkeänä, että sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa (amk) opiskelijavalinta perustuu valtakunnalliseen pääsykokeeseen, joka sisältää myös alalle soveltuvuuden arviointia (mukaan lukien tulevan ammatin kielitaitovaatimukset). Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa on huomioitava tulevan ammatin edellyttämät vaatimukset alalle soveltuvuudesta. SORA-lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että soveltumattomuutta voidaan arvioida opintojen alussa ja sen aikana. Avoimen amk-väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi siirtyvien alalle soveltuvuus tulee myös arvioida.

Tavoite 46. Korkeakoulut varmistavat, että luottamukselliset häirintäyhdyshenkilöiden palvelut ovat sujuvasti ja viivytyksettä opiskelijoiden käytettävissä. Häirinnän kitkemiseksi (mm. rasistiseksi koettu kielenkäyttö ja kohtelu opetuksessa ja korkeakoulun muissa toiminnoissa) korkeakoulut vahvistavat opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja mahdollisuuksia saada äänensä kuulluksi ja että häirintä ei jatku.

Ei huomautettavaa

Tavoite 47. Maahanmuuttotastaustaisten opiskelijoiden tarveharkintaisen tuen tarve tulee tunnistaa. Korkeakoulut hakevat aktiivisesti positiivisen erityiskohtelun muotoja, jotka edesauttavat opiskelijoita, erityisesti ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita hakuvaiheessa ja edistävät heidän opintojensa sujumista, kokemustaan osallisuudesta sekä heidän ohjautumistaan työelämään.

Ei huomautettavaa

Tavoite 48. Kotimaisten kielten opintojen tulee tukea akateemisen kielitaidon kehittymistä koko opintopolun ajan. Korkeakoulut tunnistavat maahanmuuttotastaustaisten opiskelijoiden asiantuntijatasoisen kielen kehittymiseen liittyvät tarpeet, suunnittelevat johdonmukaisesti eteneviä opintopolkuja opiskelijan kielelliselle kehitykselle ja takaavat opiskelijoille tarpeita vastaavan kieliopetuksen saatavuuden. Korkeakoulut tarjoavat edistyneemmän tason S2-opintojen kursseja verkko- ja lähiopetuksena ja kieltenopetusta tarjotaan myös oman korkeakoulun ulkopuolisille opiskelijoille

Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tehtäviin johtavissa tutkintokoulutuksissa tulee kiinnittää huomio riittävään suomen ja/tai ruotsin kielen taidon saavuttamiseen koulutuksen aikana, jotta asiakas- ja/tai potilasturvallisuus ei vaarannu työelämäharjoittelun aikana tai hänen siirtyessä työelämään.

9.2.10. Vammaiset, toimintarajoitteiset

Tavoite 49: Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa osaltaan, että lainvalmistelussa ja lakien toimeenpanossa huomioidaan tarkoituksenmukaisella tavalla YK:n vammaisyleissopimuksen mukaiset velvoitteet ja edistää YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen kansallisen toimintaohjelman toteutusta.

Ei huomautettavaa

Tavoite 50. Korkeakoulut edistävät vammaisten henkilöiden yhdenvertaista osallistumista korkeakoulutukseen lisäämällä tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista

Vammaisten hakijoiden osalta on tärkeää, että he saavat ns. SORA-alojen koulutusten osalta riittävän informaation terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja sen, milloin hakijalta edellytetään siitä korkeakoululle ilmoitettavan. Lisäksi muu opiskelijavalintaa koskeva hakuinformaatio tulee olla saavutettavissa selkeästi osoitetussa paikassa.

Muut huomiot luonnoksesta:

Haluamme vielä nostaa esille saavutettavuushaasteen, joka koskee tällä hetkellä ammattikorkeakoulusta akateemiseen koulutukseen (ylempään korkeakoulututkintoon) hakeviin henkilöihin. Koulutuspolku amk-tutkinnosta suoraan ylempään tiedekorkeakoulun tutkintoon (maisteri) ei terveystieteiden osalta kaikissa yliopistoissa valitettavasti toteudu, vaan heidän tulee suorittaa myös joitakin kandidaattivaiheen siltaopintoja ensin. Epäkohta tulee pikaisesti korjata, jotta hakijoilla on yliopistosta riippumatta yhtäläiset lähtökohdat tiedekorkeakouluopintoihin.

Helsinki 7.5.2021

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Juha Kurtti, tutkimuspäällikkö. juha.kurtti@tehy.fi, p. 0505869460